

«Τι είδους Δημοκρατία και τι είδους ΜΜΕ έχουμε σήμερα;»

Δρ. Σώτος Βοσκαρίδης

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου (ΤΕΠΑΚ)

Επικοινωνία: sotos.voskarides@cut.ac.cy

Λέξεις Κλειδιά: *Δημοκρατία, Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, Διαφθορά, Διαπλοκή, Διάλογος*

Περίληψη

Η Αθηναϊκή, άμεση, δημοκρατία εφαρμόστηκε εξελικτικά για περίπου 140 χρόνια (από το 462 π.Χ. έως το 322 π.Χ στην Αττική), με αποτέλεσμα τη δημιουργία του πολιτισμού, δηλαδή οτιδήποτε παρέχεται απρόσκοπτα σε όλους τους πολίτες και έχει ως αποτέλεσμα τον εξωραϊσμό τους.

Στην Αθήνα της Δημοκρατίας, οι αρχές όλων των επιστημών, η Δικαιοσύνη, η Φιλοσοφία, το Θέατρο, η Ποίηση, οι Εορτές, οι Αγώνες, οι εφαρμοσμένες τέχνες κ.ά. κατέστησαν, για πρώτη φορά, ελεύθερες σε όλους τους πολίτες.

Η σύγχρονη "αντιπροσωπευτική" (ή κοινοβουλευτική) Δημοκρατία διαφέρει κατά πολύ από την άμεση Δημοκρατία. Γι' αυτό, ως πρακτική εξέλιξη και βελτιωμένη εκδοχή της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, θεωρείται και προτιμάται από πολλούς σήμερα η συμμετοχική Δημοκρατία.

Τα τελευταία διακόσια περίπου χρόνια, με την εξάπλωση της τυπογραφίας και την παγκόσμια επικράτηση της τρίτης βιομηχανικής επανάστασης (ηλεκτρισμός, ηλεκτρονικά, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, Διαδίκτυο κλπ.), εμφανίστηκαν εξελικτικά τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία σήμερα, στην αρχή της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης (Ρομποτική, τεχνητή νοημοσύνη, εικονική πραγματικότητα, νανοτεχνολογία, Blockchain, drones, 5G κλπ.), παίζουν κυρίαρχο ρόλο στην καθημερινότητα των ανθρώπων.

Στη σημερινή εποχή, της ταχύτητας, της απουσίας ικανοποιητικού ελεύθερου χρόνου, ηρεμίας, ψυχικής γαλήνης, χαράς και ευτυχίας, για πάρα πολλούς ανθρώπους, επειδή οι ανθρώπινες αξίες, η ποιότητα ζωής και ακόμα η ίδια επιβίωση του ανθρώπινου γένους, λόγω κυρίως του ορατού κινδύνου των πολύ αρνητικών και μη ανατρέψιμων, ίσως, επιπτώσεων της κλιματικής

αλλαγής βρίσκονται υπό αμφισβήτηση, ένα από τα σημαντικά ερωτήματα που ταλανίζουν τους σκεπτόμενους ανθρώπους είναι: "τι είδους Δημοκρατία και τι είδους ΜΜΕ επικρατούν σήμερα";

Πράγματι επι-κρατεί ο Δήμος, δηλαδή η γνώμη των πολλών; Και αν ναι, πώς διαμορφώνεται αυτή η γνώμη; Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πράγματι ενημερώνουν τους πολίτες ή τους χειραγωγούν; Μήπως επαληθεύεται όλο και περισσότερο ο Όργουελ και οπαδοί των θεωριών συνωμοσίας; Κυριαρχούν τα fake news, οι fake δημοσιογράφοι, οι fake ειδικοί και οι fake αντιπρόσωποι οι ηγέτες του Δήμου;

Εισαγωγή

Η α' ραψωδία της Οδύσσειας αρχίζει με τις προσπάθειες που κάνει η θεά Αθηνά, για να πείσει τον πατέρα της Δία να σταματήσουν οι πολύχρονες και ατέλειωτες περιπέτειες του Οδυσσέα στη θάλασσα, για να επιστρέψει σώος στην Ιθάκη. Εδώ ακριβώς, ο Όμηρος κάνει την πρώτη αναφορά για εφαρμογή δημοκρατικών διαδικασιών στον Όλυμπο: Ο παντοδύναμος Δίας αναφέρει ότι η απόφαση πρέπει να ληφθεί από το Συμβούλιο των Θεών και όχι από τον ίδιο. Ο Ποσειδώνας (ο οποίος έφερε ένσταση για την επιστροφή του Οδυσσέα λόγω του ότι του τύφλωσε τον γιο του, τον Κύκλωπα Πολύφημο) απουσίαζε στους «μακρινούς Αιθίοπες», **κάτι που εκμεταλλεύτηκε έξυπνα η Αθηνά, και έτσι η ευνοϊκή για τον Οδυσσέα απόφαση λήφθηκε από το Συμβούλιο των Θεών ομόφωνα.**

Ενότητα Α´

Το 508 π.Χ, ο Κλεισθένης του Αλκμεωνίδου, ο Αθηναίος έθεσε τις βάσεις για τη δημοκρατική μεταρρύθμιση της Αθήνας. Η Αθηναϊκή, άμεση, Δημοκρατία εφαρμόστηκε εξελικτικά για περίπου 140 χρόνια (από το 462 π.Χ. έως το 322 π.Χ) στην πόλη της Αθήνας και στην Αττική, με αποτέλεσμα τη δημιουργία του πολιτισμού, δηλαδή οτιδήποτε παρέχεται απρόσκοπτα σε όλους τους πολίτες και έχει ως αποτέλεσμα τον εξωραϊσμό τους.

Στην Αθήνα της Δημοκρατίας, οι αρχές όλων των επιστημών, η Δικαιοσύνη, η Φιλοσοφία, η Ποίηση, οι Εορτές, οι Αγώνες, οι εφαρμοσμένες Τέχνες, το Θέατρο κ.ά. κατέστησαν για πρώτη φορά ελεύθερα σε όλους τους πολίτες. Σήμερα, μέρος του καθημερινού λεξιλογίου μας είναι λέξεις όπως δημοκρατία, διάλογος, αντίλογος, ψηφοφορία κλπ., αλλά και άλλες, οι οποίες αναφέρονται σε μέρη του ελληνικού θεάτρου όπως σκηνή, προεδρία, ορχήστρα, προσκήνιο, παρασκήνια, κερκίδες, πάροδος κ.ά.

Η σύγχρονη «αντιπροσωπευτική» (ή κοινοβουλευτική) Δημοκρατία διαφέρει κατά πολύ από την άμεση Αθηναϊκή Δημοκρατία. Γι' αυτό, ως πρακτική εξέλιξη και βελτιωμένη εκδοχή της αντιπροσωπευτικής Δημοκρατίας, θεωρείται

και προτιμάται από πολλούς σήμερα η συμμετοχική Δημοκρατία (Δημαρχεία, Σωματεία, Σύνδεσμοι, Όμιλοι, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, εθελοντικές οργανώσεις κ.λπ.).

Τα τελευταία διακόσια περίπου χρόνια, με την εξάπλωση της τυπογραφίας και την παγκόσμια επικράτηση της 3ης Βιομηχανικής Επανάστασης (ηλεκτρισμός, ηλεκτρονικά, τηλεπικοινωνίες, πληροφορική, Διαδίκτυο κ.λπ.), εμφανίστηκαν εξελικτικά τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, τα οποία σήμερα, στην αρχή της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης (ρομποτική, τεχνητή νοημοσύνη, εικονική πραγματικότητα, επαυξημένη πραγματικότητα, νανοτεχνολογία, Blockchain, drones, 5G κ.λπ.), παίζουν κυρίαρχο ρόλο στην καθημερινότητα των ανθρώπων.

Ενότητα Β΄

Στη σημερινή εποχή, της ταχύτητας, της απουσίας για πάρα πολλούς ανθρώπους ικανοποιητικού ελεύθερου χρόνου, ηρεμίας, ψυχικής γαλήνης, χαράς και ευτυχίας, βρίσκονται υπό αμφισβήτηση οι ανθρώπινες αξίες, η ποιότητα ζωής και ακόμα η ίδια επιβίωση του ανθρώπινου γένους, λόγω κυρίως του ορατού κινδύνου των πολύ αρνητικών και ίσως μη ανατρέψιμων επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.

Σήμερα, στις αρχές του 21ου αιώνα, όπου κυριαρχεί η διαπλοκή και η διαφθορά σε σχεδόν όλα τα επίπεδα και δραστηριότητες του ανθρώπου, ένα από τα σημαντικά ερωτήματα που ταλανίζουν τους σκεπτόμενους ανθρώπους είναι «τι είδους Δημοκρατία και τι είδους Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης (ΜΜΕ) έχουμε»;

Είναι π.χ. δημοκρατικό σε μια δημοκρατική χώρα να ψηφίζεται κάποιος ή κάποια ως Πρωθυπουργός ή Πρόεδρος για να εφαρμόσει ένα συγκεκριμένο πρόγραμμα, το οποίο εγκρίθηκε από την πλειοψηφία του λαού, και την επομένη (ή μετά από κάποιες εβδομάδες ή μήνες) να αναιρεί πολύ σοβαρές υποσχέσεις του; Χωρίς, μάλιστα, να υπάρχει τρόπος επαναφοράς του ηγέτη σε τάξη ή τρόπος τιμωρίας του, εκτός από την αναμονή μέχρι τις επόμενες εκλογές για πιθανή καταψήφισή του από την πλειοψηφία; Το ίδιο ερώτημα ισχύει και για ανεκπλήρωτες σοβαρές υποσχέσεις στον λαό ή στροφή 180 μοιρών εκ μέρους του ανώτατου άρχοντα, μετά από ένα δημοψήφισμα (π.χ. Ελλάδα 2015) ή μετά την εκλογή του (Κύπρος, κλοπή τραπεζικών καταθέσεων το 2013, το οποίο πολύ έντεχνα ονομάστηκε «κούρεμα»).

Πράγματι, σήμερα, στις χώρες με δημοκρατικό πολίτευμα επικρατεί ο

Δήμος, δηλαδή η γνώμη των πολλών; Και αν ναι, πώς διαμορφώνεται αυτή η γνώμη; Ποιος πραγματικά ελέγχει τις όποιες σχέσεις των ιδιοκτητών και ανώτερων στελεχών ισχυρών ΜΜΕ (εντύπων και/ ή ηλεκτρονικών) με ισχυρά κέντρα της εκτελεστικής εξουσίας ή με ισχυρούς τοπικούς και/ ή διεθνείς οικονομικούς παράγοντες;

Τι είδους έλεγχος γίνεται και με ποια κριτήρια για την ποιότητα των προγραμμάτων των τηλεοπτικών σταθμών, του τρόπου παρουσίασης, της διάρκειας/ συχνότητας μετάδοσης και της καταλληλότητας των ειδήσεων; Η τεράστια δύναμη και επιρροή των ΜΜΕ χρησιμοποιείται πάντα υπέρ των πολιτών ή κάποτε. Πάντα εναντίον τους; Η νέα εποχή, τα νέα δεδομένα, η νέα πολιτική, το νέο απορρυπαντικό, η νέα ευκαιρία, πόσο νέα είναι;

Όλα τα ΜΜΕ προβάλλουν τα κόμματα ως τα κύτταρα της Δημοκρατίας. Μα πώς μπορεί να ισχύει κάτι τέτοιο, αφού αντιβαίνει σε βασικές αρχές της Βιολογίας; Τα κύτταρα σχηματίζουν ιστούς, οι ιστοί όργανα, τα όργανα συστήματα και τα συστήματα σώματα. Άρα, τα κόμματα που έχουν όργανα και σώματα πώς μπορούν να είναι κύτταρα;

Όλα τα ΜΜΕ και όλα τα κόμματα στην Κύπρο αναφέρονται ως Εθνικό Συμβούλιο της χώρας μας. Ποιου έθνους είναι αυτό το Συμβούλιο; Του κυπριακού έθνους; Μα τέτοιο έθνος δεν υπάρχει. Μήπως είναι του ελληνικού έθνους; Τότε, γιατί δεν μετέχουν και ελλαδίτες πολιτικοί και παράγοντες της ελληνικής διασποράς; Μήπως αυτό το Συμβούλιο είναι απλώς Κρατικό Συμβούλιο ή Κυπριακό Συμβούλιο; Παρομοίως, τι είναι η Εθνική Επιτροπή για τον Αθλητισμό ή η Εθνική πολιτική για την Τεχνολογία; Μήπως έπρεπε να μιλούμε για Κρατική ή Κυπριακή Επιτροπή, πολιτική κ.λπ.;

Τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης πράγματι ενημερώνουν τους πολίτες ή τους χειραγωγούν, τους τρομοκρατούν, τους βομβαρδίζουν με ειδήσεις, προγράμματα και ψεύτικους ήρωες μηδενικής αξίας; Μήπως επαληθεύεται όλο και περισσότερο ο Όργουελ και οι οπαδοί των θεωριών συνωμοσίας; Κυριαρχούν τα fake news, οι fake δημοσιογράφοι, οι fake ειδικοί, οι fake ερευνητές, οι fake καθηγητές και οι fake αντιπρόσωποι οι ηγέτες του Δήμου (της Πολιτείας);

Υπάρχει ικανοποιητικός έλεγχος, από τα αρμόδια όργανα του Κράτους, των οικονομικών των ΜΜΕ και των Κομμάτων; Τα κοινοβουλευτικά κόμματα ψηφίζουν νόμους ή καταψηφίζουν άλλους αναλόγως κομματικών ή προσωπικών συμφερόντων; Η Δικαστική εξουσία λειτουργεί όπως πρέπει; Η δικαιοσύνη απονέμεται πάντα σωστά και πάντα έγκαιρα; Γιατί ζουν και βασιλεύουν οι έμποροι ναρκωτικών και οι έμποροι ιδανικών;

Ενότητα Γ'

Ποιος μπορεί να κατονομάσει μέχρι πέντε (5) δημοκρατικές χώρες παγκοσμίως, όπου πράγματι εφαρμόζεται η Δημοκρατία, και αμέσως μετά να τεκμηριώσει την απάντησή του; Μήπως η Ελλάδα συμπεριλαμβάνεται σε αυτές τις χώρες; Μήπως η Κύπρος, όπου τον Οκτώβριο του 2019 ο Γενικός Εισαγγελέας της Κύπρου, σε δημόσια ομιλία του, ανέφερε ότι στην Κυπριακή Δημοκρατία υπάρχουν πολλά χειροπιαστά παραδείγματα διαφθοράς και διαπλοκής σε διάφορους κρατικούς φορείς και όχι μόνον;

Επικοινωνιακός διάλογος για όλα τα πιο πάνω μπορεί να γίνει (το γρηγορότερο), κατά κύριο λόγο στις αίθουσες διδασκαλίας των σχολείων και των πανεπιστημίων, με ήθος και δημοκρατικό τρόπο, με τρόπο και λεξιλόγιο αναλόγως της ηλικίας των παιδιών και πάντοτε στο πλαίσιο των στόχων, των κανονισμών και της αποστολής της εκπαίδευσης και της απλής λογικής.

Πίνακας 1: Ευρωεκλογές 2019 – Τα πραγματικά αποτελέσματα

